

Seksualitet som konstruktion - og heteronormativiteten

Det, der struktureres i den heteroseksuelle matrice (socialt køn, be-
gærsretning osv.), er således ifølge queerteorien udgjort af et ret fly-
dende, tilfældigt og plastisk materiale og på den måde afhængigt af
netop strukturen for at være synliggjort - eller rettere - til stede i det
hele taget. Således kan man sige, at heteroseksualiteten har brug for
konstruktionen homoseksualitet for at eksistere. Dette kommer fx til
syne i den måde, nogle mænd italesætter eller skaber et heteroseksuelt
ståsted ved at tale sig op imod et homoseksuelt ståsted. Fx kan et for-
sikrende »no homo« eller dobbeltklap på ryggen ved kram af en kam-
merat skabe en heteroseksuel position ved netop at inddrage homosek-
sualiteten som modpol/modbillede. Man kan også se citatet med Olly
Murs på s. 37. ud fra den vinkel.

ØVELSE OLLY MURS

1. Prøv at forklare, hvordan Olly Murs bruger homoseksualitet til at
konstituere sin heteroseksualitet.

På den måde er hetero- og homoseksualiteten del af samme konstruk-
tion, hvilket er med til at understrege en af de mest centrale pointer
inden for queerteori: at heteroseksualiteten er lige så meget en kon-
struktion som homoseksualiteten. Den franske filosof Michel Foucault,
hvis studier er pensum for enhver queerteoretiker-aspirant, har i sit
arbejde med at kortlægge seksualitetens historie beskæftiget sig med
netop sammenhængen mellem sociokulturelle/politiske strømninger
og fremkomsten af seksuelle kategorier. Især de forskellige samfunds-
organiserende institutioner såsom rets-, kirke-, skole- og sygevesen
har haft indflydelse på konstitueringen af normalitet og ikke-normali-
tet i forbindelse med køn og seksualitet. De ideer, vi har om seksualitet,
inklusive at seksualitet overhovedet eksisterer, er således ifølge
Foucault skabt sideløbende med det moderne menneskes eksistens- og
identitetsprojekt samt nogle instansers behov for at tilskrive eller fra-
skrive individer magt.

Fra : *Blik på Køn* (Ditte Campion)
DLF, 2016)

Når vi læser hetero-, homo- eller nogen form for seksualitet ind i historiske begivenheder og tekster, er det således alene et udtryk for det moderne menneskes fortolkning af fortiden. En fortolkning, der igen anvendes til at støtte op om normer i samtiden. Dvs. at når vi fx italesætter de gamle grækere som 'homoseksuelle' eller 'pædofile', så fortæller det mere om, hvad der er normalt eller ikke-normalt i vores moderne kultur, end det siger noget om 'seksualiteten i antikken'.

Som queerteoretiker vil man altså mene, at normen om, at et subjekt både er cis-kønnet og heteroseksuelt, dels er et tilfælde, og dels er et relativt nyt fænomen. Men ikke desto mindre er det et fænomen, vi tager for givet altid har eksisteret. Derfor sætter de færreste også spørgsmålstegn ved det, som Judith Butler kalder samfundets '*heteronormativitet*', og som kan udvides med begrebet '*cis-heteronormativitet*': at samfundet og dets institutioner er indrettet ud fra en antagelse om, at alle mennesker er heteroseksuelle, identificerer sig med det køn, de blev tildelt ved fødslen, og falder inden for den binære (todelte) kønsinddeling. Hvilket de som bekendt ikke gør. Og her er vi så tilbage ved starten af afsnittet, hvor vi reflekterede over, hvor væsentligt køn er, også når vi ikke lægger mærke til det. Men måske lægger du lidt mere mærke til det nu?

ØVELSE FIND CIS-HETERONORMATIVITET

1. Prøv at kigge på Sun Tours-eksemplet på s. 38, og find tegn på cis-heteronormativitet i annoncen.
2. Prøv at finde tre tilfældige musikvideoer på nettet, og gør det samme som ovenfor.

I slutningen af bogens kapitel om hate speech lovede jeg, at denne del af bogen (om queerteori) ville gå i kødet på spørgsmålet om, hvordan man slipper ud af grebet på de hegemoniske kønsdiskurser. Du synes måske at have ventet forgæves. Du tænker måske oven i købet: »Fedt. Nu har vi så lært om den heteroseksuelle matrice og om cis-heteronormativitet. Intet af det virker da særlig opmuntrende, når det kommer til et opgør med det genkendelige køn«. Men så er det, at man lige skal tænke sig om og tygge lidt på, hvad det egentlig er, queerteorien siger

om køn: Den siger, at køn er en konstruktion. Og hvis noget er konstrueret, kan det vel også dekonstrueres igen? Det betyder måske ikke, at man bare kan smide kønnet som en anden badekåbe, men det betyder, at man har mulighed for at gøre opmærksom på det konstruerede. At man kan sætte fokus på, at de normer, der synes naturlige, i alle tilfælde er et samfundsmæssigt valg, som står til forhandling. Og det er netop det, begrebet queer står for.

KORT SAGT: Queerteori forholder sig kritisk over for heteronormativiteten, idet både den binære kønsforståelse og den heteroseksuelle matrice anskues som historisk og socialt (mere eller mindre tilfældigt) konstruerede størrelser, der medfører et skævt magtforhold mellem en såkaldt normal og ikke-normal befolkningsgruppe. Ved at undersøge og dekonstruere normaliteten lukker bl.a. Judith Butler op for alternative blikke på køn og seksualitet, der kan forhandle og udfordre de hegemoniske diskurser for køn, som skaber negative subjektpositioner.

Subversion - en metode til normforhandling

Der er mange måder at sætte det genkendelige køn til forhandling på. En velkendt måde inden for queer-bevægelsen er at bruge sprog og fysiske udtryk *subversivt*. Adjektivet subversiv betyder egentlig noget i stil med 'undergravende' eller 'samfundsomvæltende', men har i queerteoretiske sammenhænge - og i danskfaglige sammenhænge i det hele taget - nogle metodiske medbetydninger.

Til at illustrere begrebet subversion kan nævnes udviklingen af selve udtrykket 'queer', som tidligere var et skældsord for homoseksuel (i forlængelse af ordet queers oprindelige betydning 'underlig' eller 'afvigende'). Den negative ladning af ordet blev ændret til positiv via bl.a. den samfundsaktivistiske gruppe 'Queer Nation', som i 1990'ernes New York demonstrerede for homoseksuelles ret og anerkendelse i samfundet under slagordet: »*We're here, we're queer, get used to it*«. I dette slagord lå betydningen, at det at være homoseksuel muligvis er en form for afvigelse i forhold til normen, men at denne afvigelse bør være en kilde til stolthed i stedet for skam, og at man i det hele taget bør sætte spørgsmålstegn ved heteronormativiteten. Herved ændredes det at være